

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม สื่อผสมร่วมสมัยสะท้อนวิถีชีวิต ความเป็นไทยในยุคปัจจุบัน

พรรณพัชร คีรีเดช¹
ศิริก้อย ชุตาทวีสวัสดิ์²

รับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2568 / แก้ไข: 11 กุมภาพันธ์ 2569 / ตอบรับตีพิมพ์: 29 เมษายน 2569

<https://doi.org/10.69598/sbjfa282930>

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
e-mail: toonpannapach@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยสร้างสรรค์นี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความหมาย รูปแบบและองค์ประกอบศิลปะหนังใหญ่วัดขนอนในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย 2) เพื่อศึกษาความเป็นวิถีชีวิตไทยในปัจจุบันสะท้อนผ่านเทคนิคไทย และ 3) เพื่อสร้างสรรค์และวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบผลงานจิตรกรรมสื่อผสม ชุด : วิถีไทยในปัจจุบัน การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลและศึกษาหนังใหญ่วัดขนอนทั้งในด้านรูปแบบและเทคนิควิธีการทำหนังใหญ่ รวมถึงการศึกษาผลงานศิลปินไทยและศิลปินตะวันตกที่มีความเกี่ยวข้องในด้านรูปแบบเนื้อหา และเทคนิควิธีการทำงาน ระยะที่ 2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การออกแบบร่างและการทดลองใช้วัสดุ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย จำนวน 3 ชิ้น และระยะที่ 3 การสร้างสรรค์ผลงานจริง ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษารูปแบบศิลปะหนังใหญ่วัดขนอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ซึ่งเป็นการนำเทคนิคไทยแบบดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบศิลปะตะวันตก ผ่านการแกะสลักหนังและการระบายสีอะคริลิก 2) การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยโดยการใช้หนังใหญ่วัดขนอนและรูปแบบศิลปะตะวันตก ซึ่งได้ทดลองเทคนิควิธีการเพื่อผสมผสานศิลปะไทยและศิลปะตะวันตก และได้เทคนิคการสร้างผลงานด้วยการแกะสลักหนังและสีอะคริลิก ร่วมกับการติดตั้งกล่องไฟด้านหลังผลงานเพื่อนำเสนอร่องรอยการแกะสลักหนัง ซึ่งจากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยทั้ง 3 ชิ้นพบว่าผลงานได้นำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ผ่านการใช้เทคนิควิธีการดั้งเดิมร่วมกับการใช้วัสดุและเทคนิควิธีการร่วมสมัย อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอการเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเข้ามาผสมผสานของวัฒนธรรมตะวันตกจนเกิดเป็นวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ โดยมีความแตกต่างจากผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้องในด้านเทคนิคและด้านแนวคิด โดยเฉพาะในด้านเทคนิคการสร้างผลงาน ที่ถือเป็นการนำรากเหง้าความเป็นไทยผสมผสานสู่งานจิตรกรรมร่วมสมัย ซึ่งส่งผลต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยร่วมกับสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรูปแบบใหม่

คำสำคัญ: จิตรกรรมไทยร่วมสมัย, วิถีไทย, หนังใหญ่วัดขนอน

วิธีอ้างอิง

พรรณพัชร ศิริเดช และ ศิริก้อย ชูตาทวิสวัสดิ์. (2569). การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมร่วมสมัยสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นไทยในยุคปัจจุบัน. *วารสารศิลป์ พีระศรี*, 14(1), 83-116. <https://doi.org/10.69598/sbjfa282930>

© 2569 ลิขสิทธิ์ โดยผู้เขียน อนุญาตให้นำบทความไปเผยแพร่ได้ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แบบแสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า-ไม่แก้ไขดัดแปลง (CC BY-NC-ND 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

04

Thai Contemporary Art Reflecting Modern Thai Lifestyles

Pannapach Keereedej¹
Sirikoy Chutataweesawas²

Received: November 5, 2025 / Revised: February 11, 2026 / Accepted: April 29, 2026

<https://doi.org/10.69598/sbjfa282930>

¹ Master's student, Master of Art Education Department of Art, Music, and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University. E-mail toonpannapach@gmail.com

² Adviser, Department of Art, Music, and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Abstract

This research project, titled “Thai Contemporary Art Reflecting of Modern Thai Lifestyles” has three objectives 1) To study about Nang Yai Shadow Play at Wat Khanon for use in the creation of Thai contemporary art. 2) To study Thai lifestyle as reflected through Thai technique. 3) To create Thai contemporary artworks on the topic of “Thai Lifestyle in Modern Times.” This research is divided into three phases: Phase 1 Fieldwork and study of related artworks; explore Nang Yai Shadow Play at Wat Khanon in form and technique, then study about Thai and Western related artworks. Phase 2 Literature reviewing, Sketching and experimenting materials to create three Thai contemporary artworks. Research on Thai lifestyles in area of society, family, and economy – both in past and present. Phase 3 Creating the final artworks in this project. The study concludes that 1) The study about Nang Yai Shadow Play at Wat Khanon can be adapted for the creation of Thai contemporary art. This involves applying Thai traditional art combination with Western art, through leather carving and acrylic painting. 2) The creation of Thai contemporary art using Nang Yai Shadow Play at Wat Khanon and Western Art was carried out through experimental techniques to merge Thai and Western Art. The process resulted in methods using leather carving and acrylic painting, combined with the installation of light boxes behind the artworks to present the leather carved details. From the artworks in this research, it was found that the artwork presents a new artistic creation through integration of Thai traditional techniques with contemporary material and technique. Moreover, the artworks present Thai new lifestyle that has changed from the past due to the integration of Western culture. Thai contemporary art represents in both technical and conceptual frameworks. These techniques represent the integration of Thai cultural roots into contemporary Art, which helps conserve traditional Thai art and create new forms of artistic expression.

Keywords: Thai Contemporary Art, Thai Lifestyle, Nang Yai Shadow Play at Wat Khanon

Citation

Keereedej, P. & Chutataweesawas, S., (2026). Thai Contemporary Art Reflecting Modern Thai Lifestyles, *Silpa Bhirasri (Journal of Fine Arts)*, 14(1), 83-116. <https://doi.org/10.69598/sbjfa282930>

© 2026 by the author(s). This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial-No Derivatives License (CC BY-NC-ND 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

บทนำ

ปัจจุบัน วิถีชีวิตความเป็นไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทำให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยเลือนหายไปจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย (ประพนธ์ วันนิจ และ มนูญ สอนโพธิ์งาม, 2565: 119) ทำให้ความสนใจในวัฒนธรรมไทยลดลงและหันมาสนใจในวัฒนธรรมตะวันตกแทน แม้บางวัฒนธรรมได้มีการอนุรักษ์จากหน่วยงานและชุมชนต่าง ๆ แต่บางวัฒนธรรมกลับถูกละเลยและแทบหายสาบสูญไปเพราะไม่ได้มีการสืบทอด (จิตรรัตน์ แผลงไพรี และคณะ, 2565: 388) และมีแนวโน้มที่จะค่อย ๆ หายหายออกจากวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น โดยเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความเก่าแก่ และเป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและศิลปะไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหายผ่านการสืบสานเทคนิควิธีการ หรือการสร้างสรรค์ผ่านการผสมผสานความร่วมมือที่ถือเป็นการปรับตัวของศิลปวัฒนธรรมไทยให้สามารถดำรงอยู่ได้ในความเป็นไทยยุคปัจจุบัน

หนังใหญ่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี เป็นศิลปวัฒนธรรมไทยที่เก่าแก่และหาชมได้ยาก อีกทั้งยังได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติในด้านศิลปะการแสดง (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2562) เนื่องจากเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ได้รวบรวมศาสตร์ความรู้หลากหลายแขนง ทั้งหัตถศิลป์ คีตศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และนาฏศิลป์ (วิภากรณ์ อรุณพลอด, 2561: 111) แต่ในปัจจุบัน พบว่า ศิลปวัฒนธรรมหนังใหญ่นั้นเสื่อมความนิยมลง ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้ามามีอิทธิพลของเทคโนโลยีและวัฒนธรรมสมัยใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยีภาพเคลื่อนไหว (จิตติยา เสงญาณเสวี, 2557: 801) ทำให้รูปแบบและเทคนิคการสร้างสรรคหนังใหญ่วัดขนอนไม่ได้รับความสนใจจากคนไทยเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลวิถีชีวิตความเป็นไทยในภาคกลาง เพื่อผสมผสานรูปแบบวิถีชีวิตความเป็นไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันเข้ากับศิลปวัฒนธรรมไทย

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นไทยในยุคปัจจุบัน ได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมร่วมที่ผสมผสานศิลปวัฒนธรรมไทย คือ หนังใหญ่วัดขนอน โดยได้นำรูปแบบการจัดวางองค์ประกอบและลวดลายจากหนังใหญ่วัดขนอน มาพัฒนาสร้างสรรคเป็นจิตรกรรมไทยที่บอกเล่าเรื่องราววิถีไทยในอดีต ร่วมกับศิลปะตะวันตกรูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) ทั้งเทคนิคการสร้างสรรคผลงานและการจัดวางองค์ประกอบ โดยนำรูปแบบศิลปวัฒนธรรมไทยและตะวันตกนี้มาผสมผสานและบอกเล่าผ่านผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างสรรค์และวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบผลงานจิตรกรรมสื่อผสม ชุด : วิถีไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาความหมาย รูปแบบและองค์ประกอบศิลปะหนังใหญ่วัดขนอนในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย
3. เพื่อศึกษาความเป็นวิถีชีวิตไทยในปัจจุบันสะท้อนผ่านเทคนิคไทย

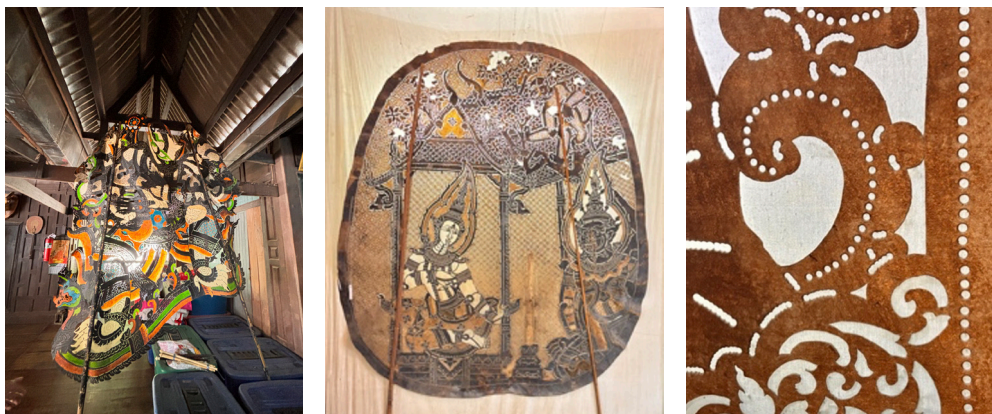
วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมร่วมสมัยสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นไทย ในยุคปัจจุบัน ประกอบด้วยระยะการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การลงพื้นที่และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาวิถีชีวิตความเป็นไทยและรูปแบบศิลปะไทย ระยะที่ 2 การทดลองวัสดุ และระยะที่ 3 การสร้างสรรค์ผลงานจริง

ระยะที่ 1 การลงพื้นที่และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ศิลปวัฒนธรรมไทย: หนังใหญ่วัดขนอน

หนังใหญ่วัดขนอน เป็นศิลปวัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของรามเกียรติ์ในตอนต่าง ๆ ซึ่งหนังใหญ่อีกเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับการแสดง โดยมีลักษณะเป็นแผ่นหนังที่ถูกตรึงด้วยไม้สองด้าน แล้วเจาะลวดลายด้วยเครื่องมือเจาะหนังเป็นเรื่องราวต่าง ๆ (ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.) เมื่อถึงเวลาแสดง ผู้แสดงจะถือหนังใหญ่ด้านหน้าแสงไฟและรำรำประกอบคำร้องและเสียงบรรเลง จึงทำให้เกิดแสงเงาบริเวณที่มีการเจาะรูจนเกิดเป็นลวดลาย หนังใหญ่วัดขนอนจึงถือเป็นการผสมผสานศิลปะในหลายแขนง ได้แก่ ศิลปะการออกแบบลวดลาย การแกะสลักลวดลายลงบนหนังวัว วรรณศิลป์ผ่านบทพากย์ระหว่างการแสดง นาฏศิลป์ผ่านการรำรำของผู้เชิดหนังใหญ่ และดนตรีไทย

ภาพที่ 1 - 3

การลงพื้นที่สำรวจหนังใหญ่วัดขนอน ประเภทหนังกลางวัน และหนังกลางคืน รวมทั้งลักษณะการแกะสลักหนัง

ลักษณะของหนังใหญ่สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ หนังใหญ่ที่ใช้แสดงกลางวันและกลางคืน เรียกว่า หนังกลางวัน และหนังใหญ่ที่ใช้แสดงเฉพาะกลางคืน เรียกว่า หนังกลางคืน ความแตกต่างของหนังใหญ่สองประเภทนี้ คือ หนังกลางวัน มีสีพื้นเป็นสีดำ และมีช่องสีขาวที่เกิดจากการเจาะหนังและมีแสงลอดผ่านจากช่องที่เกิดจากการเจาะหนัง ส่วนหนังกลางวัน มีสีพื้นเป็นสีดำแต่จะมีสีอื่น ๆ แทรก เช่น สีขาว สีเขียว สีเหลือง และสีแดง ซึ่งทำให้หนังใหญ่มีความโดดเด่นและมีสีสันสดใสมากกว่าหนังกลางคืน นอกจากการจำแนกหนังใหญ่ตามสีแล้ว หนังใหญ่สามารถจำแนกได้ตามเนื้อเรื่อง โดยสามารถแบ่งได้ 7 ประเภท ได้แก่ (วิภาภรณ์ อรุณพลอด, 2561: 118)

1. หนังครุ คือ หนังที่ใช้สำหรับไหว้ครูก่อนเริ่มการแสดง มี 3 ตัว ได้แก่ พระฤๅษี พระนารายณ์ และพระอิศวร

ภาพที่ 4 - 6

ตัวอย่างหนังใหญ่วัดขนอนประเภทหนังครุ ได้แก่ พระอิศวร พระฤๅษี พระนารายณ์
หมายเหตุ ภาพจากการเก็บข้อมูล ณ วัดขนอน

2. หนังเผ่า คือ หนังที่ใช้สำหรับตอนฉากเข้าเผ่า มักทำท่าพนมมือ หากมีอาวุธมักแนบไว้กับรักแร้

ภาพที่ 7

ตัวอย่างหนังใหญ่วัดขนอนประเภทหนังไหว้
หมายเหตุ ภาพจากการเก็บข้อมูล ณ วัดขนอน

3. หนังสเนจร คือ หน้าที่ตัวละครแสดงท่าทางการเดิน มักใช้เมื่อถึงบทที่กล่าวถึงการเดินทางหรือการยกทัพ

ภาพที่ 8

ตัวอย่างหนังใหญ่วัดขนอนประเภทหนังสเนจร
หมายเหตุ ภาพจากการเก็บข้อมูล ณ วัดขนอน

4. หนังส่า คือ หน้าที่ประกอบด้วยตัวละครเพียงตัวเดียว ทำท่าทางแสดงการต่อสู้โดยมักทำท่ายกเท้าคล้ายไขน

ภาพที่ 9 - 11

ตัวอย่างหนังใหญ่วัดขนอนประเภทหนังส่า
หมายเหตุ ภาพจากการเก็บข้อมูล ณ วัดขนอน

5. หนึ่งเมือง คือ หนึ่งที่มีฉากหลังประกอบ โดยอาจเป็นฉากพระราชวัง วิหาร บ้านเรือน ป่าไม้

ภาพที่ 12 - 14

ตัวอย่างหนังใหญ่วัดขนอนประเภทหนึ่งเมือง

หมายเหตุ ภาพจากการเก็บข้อมูล ณ วัดขนอน

6. หนึ่งจับ คือ หนึ่งที่มีตัวละครมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป โดยมีลักษณะเป็นภาพจับจิตรกรรมไทย โดยส่วนมากแสดงท่าทางต่อสู้ หรือเกี่ยวพาราสี

ภาพที่ 15 - 17

ตัวอย่างหนังใหญ่วัดขนอนประเภทหนึ่งจับ

หมายเหตุ ภาพจากการเก็บข้อมูล ณ วัดขนอน

ระยะที่ 2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การออกแบบร่างและการทดลองใช้วัสดุ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

วิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีต

ด้านสังคม

สมัยอยุธยาการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเกิดขึ้นผ่านการค้าขายกับชาวต่างชาติ จึงทำให้บริเวณเมืองท่ามีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากกว่าบริเวณอื่น เนื่องจากการแลกเปลี่ยนสินค้าและการขนส่งสินค้าในสมัยก่อนใช้การขนส่งทางน้ำเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเริ่มมีการกำหนดหน้าที่ของชนชั้นต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนสำหรับบทบาทหน้าที่ในสังคมนั้น เพศชายมีบทบาทในชนชั้นปกครองมากกว่า ในขณะที่เพศหญิงจะมีบทบาทในการดูแลบ้านเรือนและครอบครัว ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ลักษณะการเป็นอยู่แบบพหุมีพอกิน หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางของสังคม (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2546: 2)

ด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นสามารถแบ่งสภาพเศรษฐกิจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เศรษฐกิจแบบพอเพียงชีพ และเศรษฐกิจแบบตลาดและการส่งออก (นันทนัช ชีวรติธรรม, 2540: 23-25) คือ ผู้คนส่วนใหญ่ทำการเกษตรและงานฝีมือเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตเป็นหลัก แต่ในทางกลับกันผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่ชาวต่างชาติต้องการ ซึ่งส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของไทยในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้นค่อนข้างรุ่งเรือง

ด้านครอบครัว

การใช้ชีวิตของครอบครัวไทยในอดีตค่อนข้างเรียบง่าย เนื่องจากสภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยธรรมชาติและเทคโนโลยีที่ยังไม่พัฒนามากพอ จึงส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนในครอบครัวไทยเน้นการนำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้สอยและสร้างสรรค์เป็นข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน ซึ่งก่อให้เกิดเป็นภูมิปัญญาที่ถูกส่งต่อไปยังรุ่นสู่รุ่น โดยครอบครัวไทยส่วนมากมีลักษณะเป็นครอบครัวแบบขยาย (Extended) ซึ่งเน้นการอยู่อาศัยร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ (ณรงค์ เสียงประชา, 2544: 34-35)

วิถีชีวิตความเป็นไทยในปัจจุบัน

วิถีชีวิตความเป็นไทยในปัจจุบัน กล่าวถึงลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านครอบครัว

ด้านสังคม

กรุงเทพมหานครถือเป็นจังหวัดที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตกมากที่สุด เนื่องจากเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นแหล่งรวมความเจริญ ความสะดวกสบายต่าง ๆ จึงทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้เด่นชัดที่สุด ซึ่งการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรมหรือการเกิดพหุวัฒนธรรมนั้น ส่งผลกระทบต่อรูปแบบวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยสามารถสรุปผลของวัฒนธรรมเป็น 3 รูปแบบได้ ดังนี้ (พัชรพร ตีวงศ์, 2562 อ้างถึงใน ญัฐนันท์ เลิศประดิษฐ์, 2563: 19)

1. วัฒนธรรมรวมตัว (Cultural Homogenization) วัฒนธรรมในรูปแบบดั้งเดิมค่อย ๆ เลือนหายออกไป เนื่องจากการเข้ามาอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งทำให้ผู้คนในสังคมหันเหความสนใจไปยังวัฒนธรรมสากล
2. วัฒนธรรมแตกตัว (Culture Heterogenization) การพยายามรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำวัฒนธรรมเหล่านั้นมาผสมรวมกับวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้
3. วัฒนธรรมลูกผสม (Culture Hybridization) การผสมผสานวัฒนธรรมทั้งสองวัฒนธรรมหรือมากกว่า โดยเป็นการยากที่จะแยกวัฒนธรรมทั้งสองออกจากกัน ถือเป็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เหมาะสมที่สุด

ด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันมีความแตกต่างจากสภาพเศรษฐกิจของไทยในอดีตเป็นอย่างมาก พบว่า มีการผลิตและส่งออกสินค้าซึ่งมาจากสังคมชนบทมากขึ้น เมื่อเทียบกับการส่งออกสินค้าในอดีตที่มักเกิดขึ้นบริเวณเมืองท่าเป็นหลัก สืบเนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารที่มีความรวดเร็ว จึงทำให้สังคมชนบทได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก (กันทนา ใจสุวรรณ, 2563: 30-31) ทั้งในด้านกระบวนการผลิตและด้านความทันสมัย

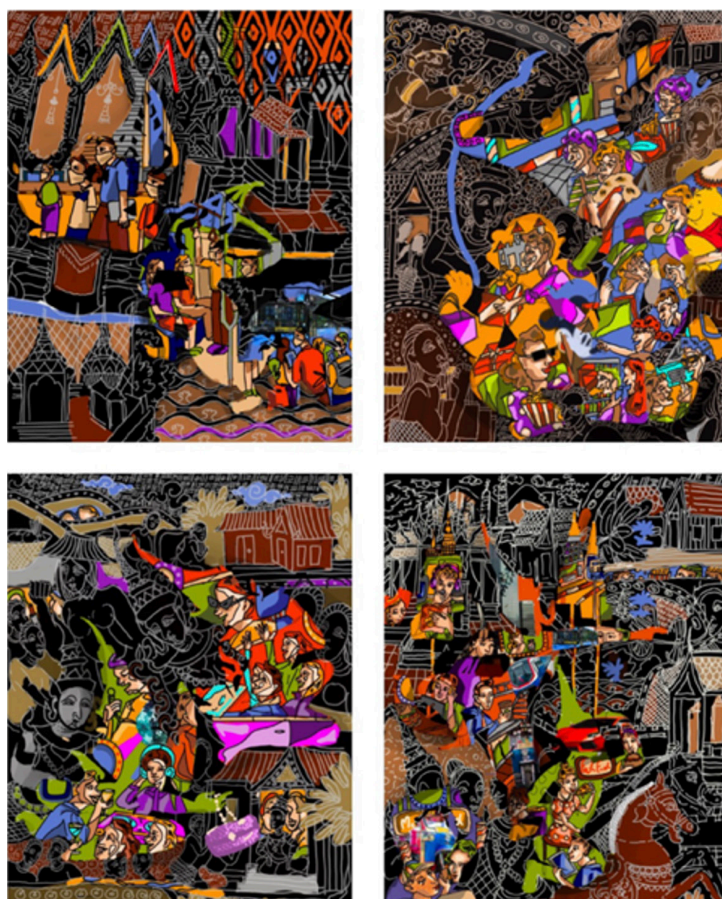
ด้านครอบครัว

ครอบครัวของคนไทยในปัจจุบันมีลักษณะโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไป จากการอยู่อาศัยเป็นครอบครัวใหญ่เริ่มแยกออกเป็นารอยู่อาศัยแบบครอบครัวเดี่ยว ซึ่งสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการรับค่านิยมเข้ามามากขึ้น ในด้านการใช้ชีวิตพบว่าครอบครัวคนไทยในปัจจุบันนิยมบริโภควัตถุสิ่งของที่เกิดจากการผลิตทางอุตสาหกรรม เมื่อเปรียบเทียบลักษณะครอบครัวในสังคมเมืองและสังคมชนบท พบว่า มีความแตกต่างในด้านการดำเนินชีวิตลดลง เนื่องจากคนในครอบครัวทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบทสามารถเข้าถึงสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ง่ายมากขึ้น (กันทนา ใจสุวรรณ, 2563: 36) ซึ่งการเข้ามาของเทคโนโลยีนั้น ยังส่งผลกระทบต่อคติความเชื่อ และประเพณีวัฒนธรรมที่ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

ศิลปะร่วมสมัย

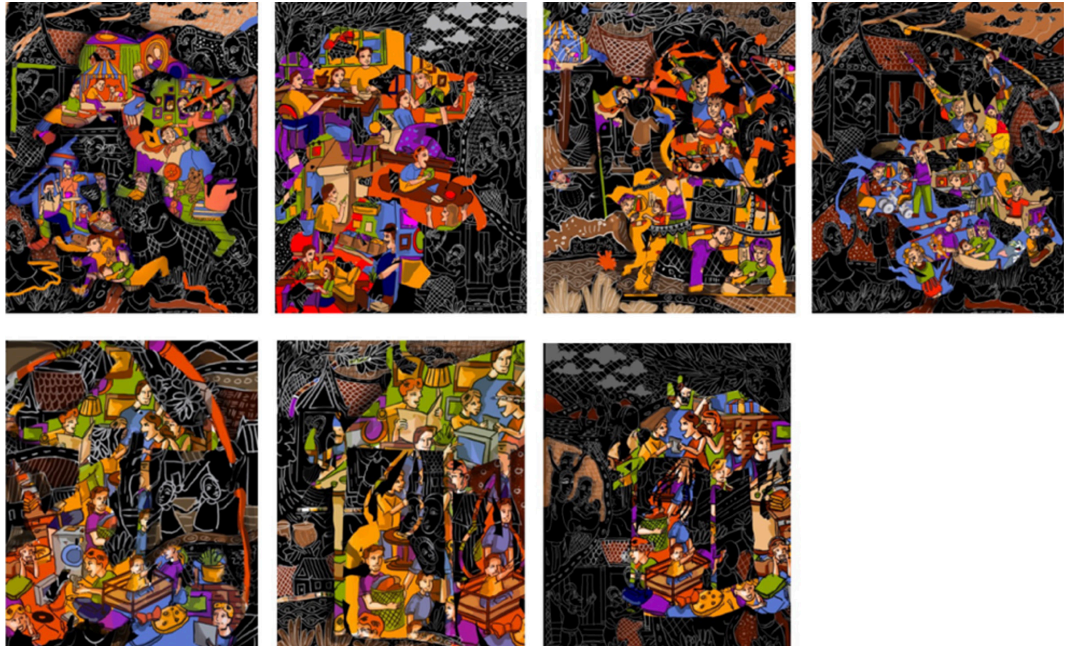
ผลงานศิลปะร่วมสมัยเป็นผลงานที่เกิดขึ้นหลังจากการล่าอาณานิคม ซึ่งหนึ่งในรูปแบบศิลปะที่จัดเป็นผลงานศิลปะร่วมสมัย คือ ผลงานที่แสดงถึงการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรมขึ้นไป เนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น โดย Guptabutra (2018: 47) กล่าวว่า ศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยมักนำวัตถุซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นสัญลักษณ์ที่คุ้นเคย และสามารถจดจำเป็นรูปแบบวัฒนธรรมได้ แต่ในทางกลับกัน เนื้อหาหรือเรื่องราวของวัฒนธรรมสามารถนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานได้เช่นกัน

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยที่นำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีตและปัจจุบัน ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตก โดยการใช้เทคนิคการแกะสลักหนัง ซึ่งได้จากการศึกษาหนังใหญ่วัดขนอน เพื่อนำเสนอลักษณะวิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีต จนนำไปสู่การออกแบบร่างภาพผลงานจำนวน 19 ผลงาน ที่เกี่ยวข้องในด้านสังคม ด้านครอบครัว และด้านเศรษฐกิจ โดยการใช้เทคนิคการร่างภาพดิจิทัล

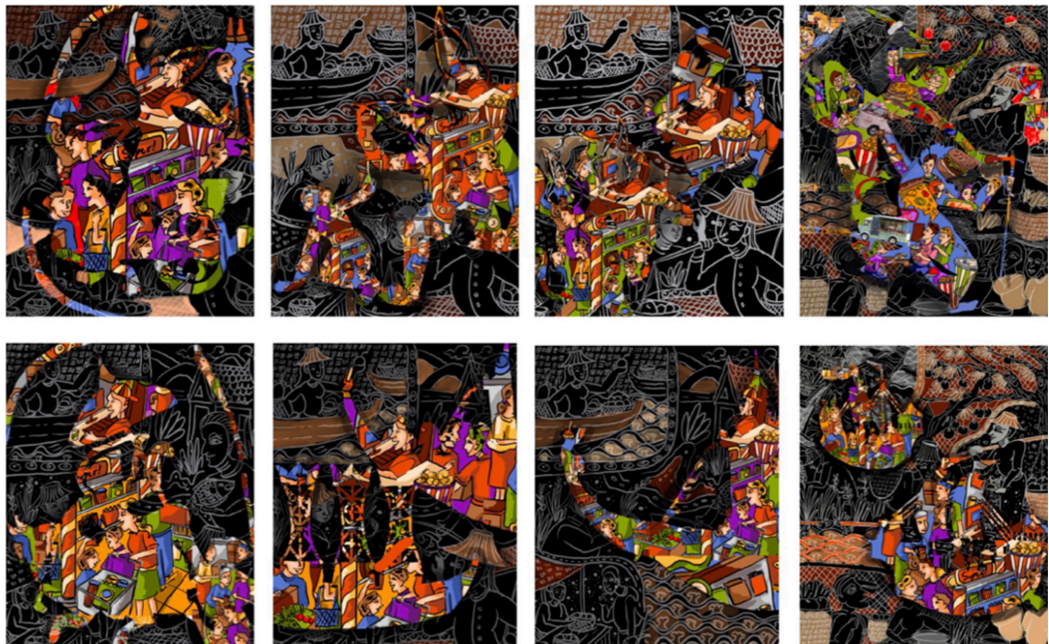
ภาพที่ 20

ภาพร่างผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยในด้านสังคม นำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นไทยในปัจจุบันผ่านสถานการณ์ Covid – 19, การคมนาคม, การท่องเที่ยว, วัตถุสิ่งของในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 21

ภาพร่างผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยในด้านครอบครัว นำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นไทยในปัจจุบัน โดยใช้บ้านและวัตถุสิ่งของภายในบ้าน ของเล่น รวมทั้งลักษณะการอยู่อาศัยและการเลี้ยงดูเด็ก

ภาพที่ 22

ภาพร่างผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยในด้านเศรษฐกิจ นำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นไทยในปัจจุบันผ่านร้านสะดวกซื้อ อาหาร ของใช้ และลักษณะการซื้อขายสินค้า

ภาพที่ 23 - 25

ภาพร่างผลงานที่ผ่านการแก้ไขจำนวน 3 ชิ้น

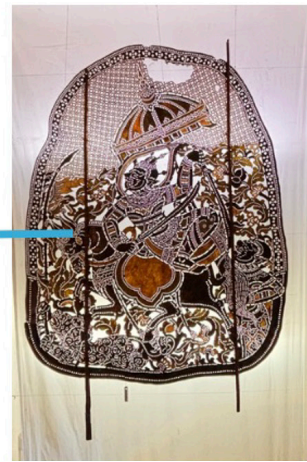
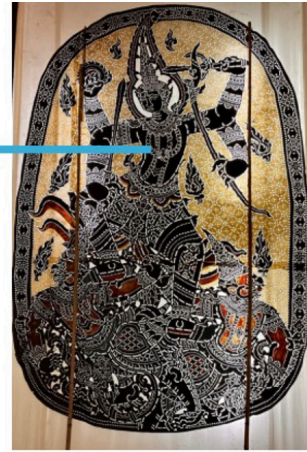
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบร่าง

การออกแบบร่างภาพผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย จำนวน 19 ภาพ โดยผลงานแต่ละชิ้นสื่อความหมายถึงลักษณะเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว ของคนไทยในอดีตและคนไทยในปัจจุบัน และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาปรับแก้เพื่อใช้สร้างเป็นผลงานจริง หลังจากนั้นนำแบบร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ จึงได้แบบร่างที่ผ่านการแก้ไขแล้ว จำนวน 3 ชิ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

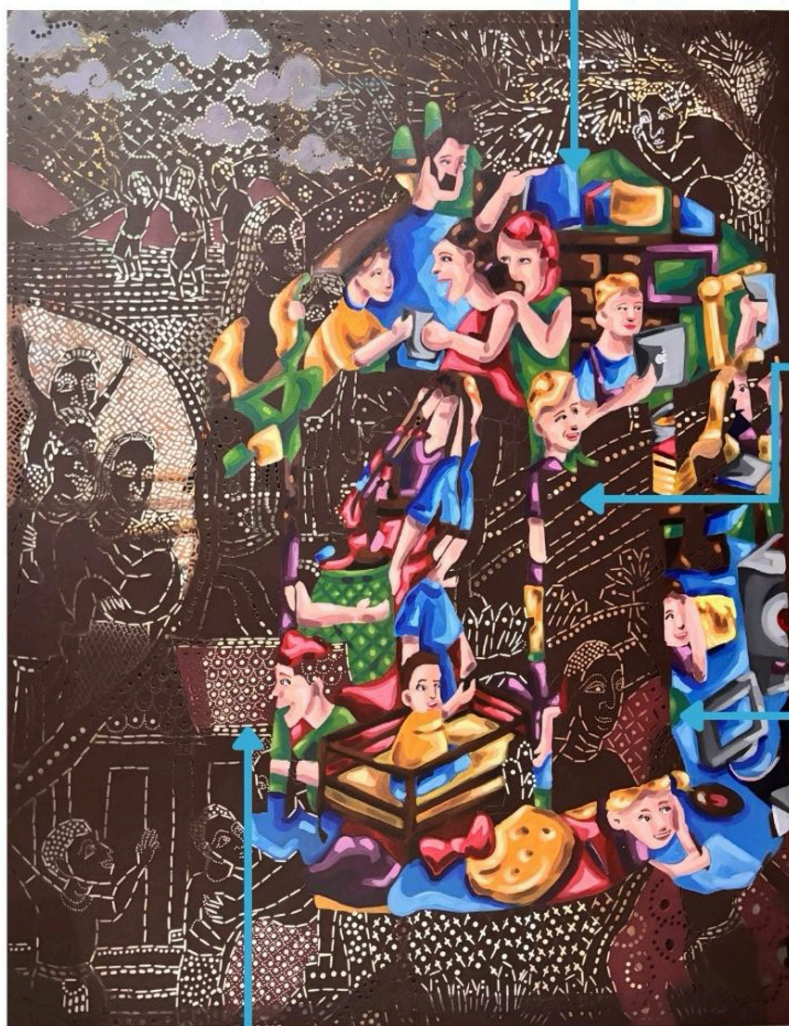
ภาพที่ 26

ขั้นตอนการออกแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 27

ภาพร่างผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 1 และหนังสือวัดขนอนประเภท หนังสือ และหนังสือเนจร นำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบภาพร่าง โดยนำลักษณะท่าทางการสู้รบและการเดินทางมาดัดแปลงเพื่อสื่อถึงการก้าวไปข้างหน้าของสังคมไทยในปัจจุบัน

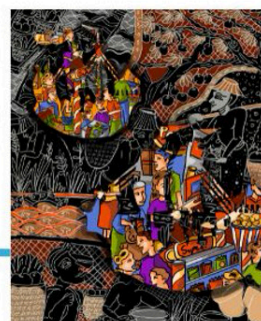

ภาพที่ 28
ขั้นตอนการออกแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 29

ภาพร่างผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 2 และหนังสือวัดชนอนประเภท หนังสือ นำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบภาพร่าง โดยนำลักษณะของบ้านเรือน และธรรมชาติรอบข้างมาดัดแปลงเพื่อสื่อถึงลักษณะการเป็นอยู่ของคนในอดีต

ภาพที่ 30
ขั้นตอนการออกแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 31

ภาพร่างผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 3 และหนังใหญ่วัดขนอนประเภท หนังเมือง และหนังคเนจร ที่นำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบภาพร่าง โดยนำลักษณะของยานพาหนะ และป่าไม้มาดัดแปลงเพื่อสื่อถึงลักษณะการประกอบอาชีพที่ได้ผลผลิตมาจากธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองวัสดุ

ผู้วิจัยได้ทดลองสร้างผลงานจิตรกรรมสื่อผสมร่วมสมัยโดยแกะสลักลวดลายลงบนหนังสังเคราะห์ โดยใช้หนังผสมกับการระบายสี ซึ่งจากการทดลองสร้างสรรค์ผลงาน พบว่า การตอกหนังและติดลงไปบนแผ่นเฟรม เป็นการทำเทคนิคที่เหมาะสมกับผลงาน เนื่องจากแนวคิดในการทำงานใช้หนังใหญ่วัดขนอนเป็นตัวแทนที่สื่อถึงวิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีต แต่ในทางกลับกันการติดหนังลงบนเฟรม ทำให้มองเห็นลวดลายของหนังที่ใช้ติดตอกลงไปไม่ชัดเจน เนื่องจากเป็นเพราะพื้นของเฟรมและขนาดการเจาะติดตอก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะของหนังใหญ่วัดขนอน พบว่าหากไม่มีพื้นหลังทำให้แสงส่องจากด้านหลังและเห็นลวดลายได้ชัดเจนกว่า ดังนั้น ในการทำงานจริง ผู้วิจัยจึงใช้หนังแทนผ้าใบ ตอกหนังและระบายสีลงไปบนแผ่นหนังโดยตรงแทน

ภาพที่ 32 - 33

การสร้างสรรค์ผลงานขึ้นทดลองด้วยเทคนิคการแกะสลักหนัง

ระยะที่ 3 การสร้างสรรค์ผลงานจริง

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมวัสดุ

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานจริง โดยได้ทำการเตรียมโครงเฟรมขนาด 120 x 150 ซม. จำนวน 3 โครงเฟรม จัดเตรียมหนังสังเคราะห์ อุปกรณ์ตอกหนัง ได้แก่ ตูดตอกหนังขนาดต่าง ๆ เขียงไม้มะขาม คัตเตอร์ และค้อน เพื่อเตรียมสร้างสรรค์ลวดลายลงบนหนังสังเคราะห์ โดยวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานแต่ละชิ้น ประกอบด้วย

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างสรรค์ผลงาน

หนังสือกระดาษสีน้ำตาลเข้ม ขนาด 130 x 160 ซม.

โครงเฟรม ขนาด 120 X 150 ซม.

ตุ้ตุดอกหนังสือวงกลม ขนาดกลางและขนาดเล็ก

ตุ้ตุดอกหนังสือเส้นตรง ขนาดกลาง

เชียงไม้มะขาม

ปากกาคาร์บอน

ค้อนไม้

คัตเตอร์

สีอะคริลิก

พู่กัน จานสี

ขั้นตอนที่ 2 การทำผลงานภาพรวม

ผู้วิจัยนำโครงเฟรมและหนังสือกระดาษมาทำเป็นเฟรม และใช้ปากกาคาร์บอนสำหรับการร่างภาพลงบนหนังสือ ซึ่งปากกาดังกล่าวสามารถใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดออกได้หลังจากทำผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 การต่อกหนังสือ

ผู้วิจัยนำหนังสือออกจากโครงเฟรม และใช้ตุ้ตุดอกหนังสือ เชียงไม้มะขาม คัตเตอร์ และค้อน ตอกลงตามรอยที่ได้ร่างเอาไว้

ขั้นตอนที่ 4 การลงสีผลงาน

นำหนังสือกระดาษที่ตอกลงแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้วซึ่งกลับไปยังโครงเฟรมอันเดิม ลงสีบริเวณผลงานส่วนที่ใช้รูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) โดยใช้สีอะคริลิกลงสีที่บลงไปบนหนังสือ และทำการเก็บรายละเอียดให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรายละเอียดผลงาน

เก็บรายละเอียดของผลงานให้เรียบร้อย และใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดคราบปากกาเขียนหนังสือออก

ภาพที่ 34 - 36

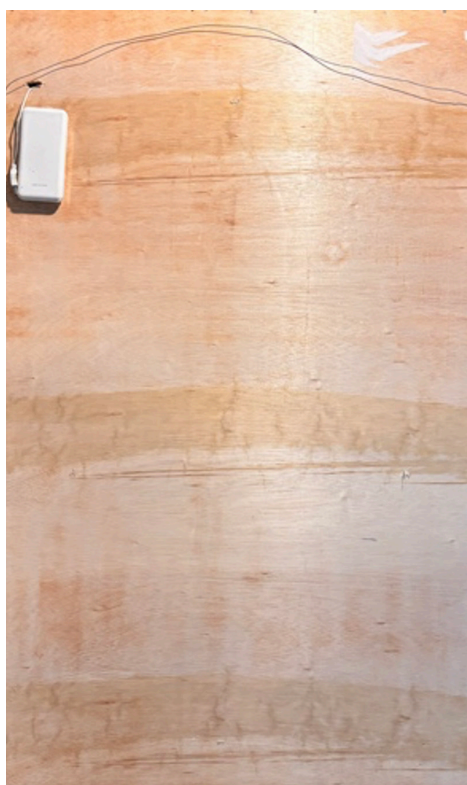
ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยทั้ง 3 ผลงาน หลังจากการเก็บรายละเอียดเรียบร้อยแล้ว

หมายเหตุ ภาพที่ 34 ได้รับรางวัลชมเชยจากการประกวดวาดภาพ MR.DIY 2025

ขั้นตอนที่ 6 การสร้างและติดตั้งกล่องไฟด้านหลังผลงาน

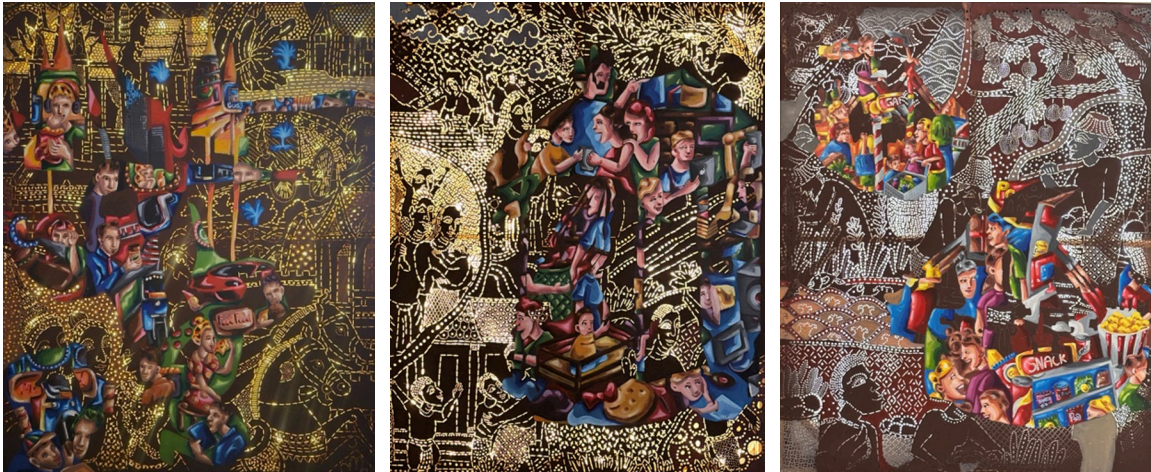
หลังจากเก็บรายละเอียดผลงานเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตั้งไฟด้านหลังผลงานเพื่อนำเสนอการแกะสลักหนัง จึงได้สร้างกล่องไฟติดด้านหลังผลงาน โดยสร้างกล่องไฟ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่ 1 การใช้หลอดไฟวงกลมติดด้านหลังผลงาน ผู้วิจัยนำไฟวงกลมความยาว 5 เมตร จำนวน 2 เส้น ติดด้านหลังผลงาน พบว่า ผลงานมีความสว่างในปริมาณน้อย ทำให้เห็นลวดลายการแกะสลักหนังไม่ชัดเจน
2. รูปแบบที่ 2 การใช้หลอดไฟวงกลมติดด้านหลังงานร่วมกับการใช้แผ่นฟลอยด์ ผู้วิจัยนำไฟวงกลมความยาว 5 เมตร จำนวน 2 เส้น ติดด้านหลังผลงาน โดยเน้นบริเวณที่มีการแกะสลักหนัง หลังจากนั้นนำไม้กระดานขนาด 120 x 150 ซม. ติดฟลอยด์ห่ออาหารทั่วทั้งแผ่น เพื่อกระจายแสงสว่าง จากนั้นนำไม้กระดานติดด้านหลังผลงาน และเชื่อมต่อสายไฟกับเพาเวอร์แบงก์
3. รูปแบบที่ 3 การสร้างกล่องไฟโดยใช้ไฟ LED ผู้วิจัยได้สร้างกล่องไฟด้วยการใช้แผ่นอะคริลิกขนาด 120 x 150 ซม. จำนวน 1 แผ่น และใช้ไม้กระดานสร้างกล่องพร้อมทั้งติดตั้งไฟ LED จำนวน 4 เส้น ไว้ด้านในกล่อง จากนั้นทำการยึดติดกล่องไปเข้ากับเฟรม และติดตั้งรางถ่าน 2 ถังด้านหลังผลงาน

ภาพที่ 37 - 38

ด้านหลังผลงานหลังจากการติดตั้งไฟ และการติดตั้งกล่องไฟ

ภาพที่ 39 - 41

ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยทั้ง 3 ผลงาน หลังจากการติดตั้งไฟทั้ง 3 รูปแบบ โดยเรียงตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นไทยในยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ วิถีชีวิตความเป็นไทยในด้านสังคม ด้านครอบครัว และด้านเศรษฐกิจ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน หนึ่งใหญ่วัดขนอน และรูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) สร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมสื่อผสมร่วมสมัย จำนวน 3 ผลงาน ซึ่งนำเสนอประเด็นการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรมในด้านสังคม ด้านครอบครัว และด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 สังคมไทยในปัจจุบัน

ภาพที่ 42

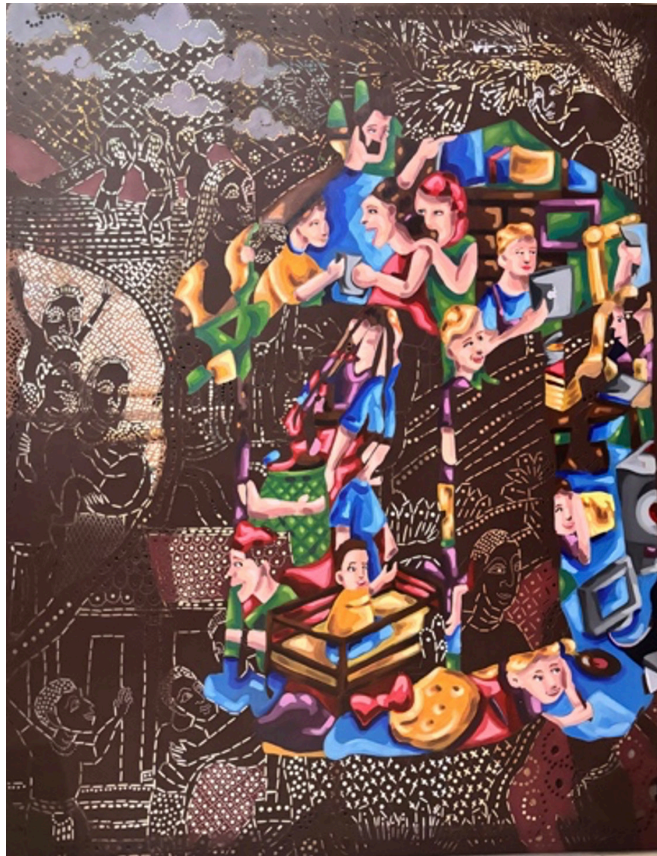
ผลงานชิ้นที่ 1 สังคมไทยในปัจจุบัน

แนวคิดของผลงานสื่อถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกจนเกิดเป็น พหุวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมไทยในปัจจุบัน ทั้งในด้านการใช้ชีวิตที่มีความเร่งรีบ และความสะดวกสบายที่เพิ่มมากขึ้น โดยผลงานใช้รูปแบบหนังใหญ่วัดขนอนเพื่อสื่อถึงลักษณะสังคมไทยในอดีต และใช้รูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) เข้ามาผสมผสานลงบนลวดลายหนังใหญ่ เพื่อนำเสนอการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมทั้งสอง

ภาพจิตรกรรมไทยที่เลือกนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยได้เลือกหนังใหญ่ประเภทหนังคนजर และหนังง่า โดยนำลักษณะภาพจับที่มีท่าทางก้าวเดินเพื่อสื่อถึงการเดินไปข้างหน้าของสังคมไทย ในส่วนของศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) เป็นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมไทย โดยใช้วัฒนธรรมตะวันตกที่มักพบเห็นได้ในปัจจุบัน เช่น การทานอาหารจานด่วน (Fast Food) การใช้เครื่องมือสื่อสารและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การใช้นยานพาหนะที่เพิ่มความรวดเร็วและความสะดวกสบายในการเดินทาง รวมทั้งป้ายโฆษณาต่าง ๆ เพื่อสื่อให้เห็นลักษณะสังคมไทยที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ เมื่อเปรียบเทียบกับบริเวณหนังใหญ่ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ลวดลายของหนังใหญ่เพื่อนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีต เช่น การเดินทาง โดยการใช้สัตว์เป็นยานพาหนะ สภาพบ้านเรือน และสิ่งแวดล้อมที่มีความแตกต่างจากสังคมไทยในปัจจุบัน

การใช้ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงาน พบว่าผลงานมีการใช้จุดที่เกิดจากพื้นผิวของผลงานซึ่งมีลักษณะเรียงต่อกันจนเกิดเป็นเส้นและรูปร่างรูปทรงที่หลากหลาย อีกทั้งจุดที่เกิดขึ้นยังส่งผลต่อลักษณะพื้นผิวของผลงานที่เกิดขึ้นจากการเว้นช่องว่างระหว่างจุดแต่ละจุด ส่งผลให้พื้นผิวในแต่ละบริเวณของผลงานมีความแตกต่างกัน และช่วยเน้นจุดเด่นของผลงานให้เกิดความแตกต่างและชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะส่วนการระบายสีของผลงานช่วยส่งเสริมให้จุดเด่นของผลงานให้มีความชัดเจน รูปทรงที่เกิดจากการใช้สีมีลักษณะเป็นสามมิติ สร้างความแตกต่างจากรูปร่างที่เกิดจากการใช้จุด ในด้านการจัดองค์ประกอบของผลงานมีลักษณะแบบอสมมาตร การจัดวางจุดเด่นของภาพใช้ความแตกต่างกันระหว่างค่าน้ำหนักสีและพื้นหลัง ส่งผลให้ผลงานมีความน่าสนใจในการใช้ทัศนธาตุและการจัดองค์ประกอบของผลงาน

ผลงานชิ้นที่ 2 ครอบครัวยุคใหม่

ภาพที่ 43

ผลงานชิ้นที่ 2 ครอบครัวยุคใหม่

แนวคิดของผลงานสื่อถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตก โดยเน้นการนำเสนอเกี่ยวกับลักษณะครอบครัวคนไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก ในด้านการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัว และด้านการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งยังคงใช้รูปแบบหนังใหญ่ วัฒนธรรมและรูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) เพื่อสื่อถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกที่ส่งผลมาถึงสถาบันครอบครัว

รูปแบบของผลงานที่ผู้วิจัยได้นำมาผสมผสานลงในผลงาน ได้เลือกใช้หนังใหญ่ประเภทหนังเมือง ซึ่งมีลักษณะของบ้านเป็นส่วนประกอบ เพื่อต้องการนำเสนอเกี่ยวกับลักษณะครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปสำหรับศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) ผู้วิจัยได้นำเสนอเรื่องราวการใช้ชีวิตของครอบครัวไทยในปัจจุบัน ในด้านการใช้ชีวิตที่เร่งรีบของคนในครอบครัว และข้าวของเครื่องใช้ในบ้านที่มีความทันสมัยมากกว่าในอดีต ทั้งด้านการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย และข้าวของเครื่องใช้ที่มาจากธรรมชาติ จึงทำให้ผลงานแสดงความแตกต่างของครอบครัวไทยที่เปลี่ยนไปได้อย่างชัดเจน

การใช้ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงาน มีความโดดเด่นจากการสร้างจุดที่เรียงต่อกันมีช่องว่างระหว่างจุดแต่ละจุด จนเกิดรูปร่างและพื้นผิวที่ปรากฏบนผลงาน การใช้สีในผลงานส่งผลต่อองค์ประกอบศิลป์ของผลงานจากการเลือกใช้ความแตกต่างระหว่างพื้นที่สีและส่วนพื้นหลัง จุดเด่นของวัตถุใช้สีเส้นที่โดดเด่นช่วยขับเน้นให้วัตถุในภาพมีลักษณะเป็นรูปทรงสามมิติ ซึ่งแตกต่างจากรูปร่างที่เกิดจากการใช้จุดที่มีลักษณะเป็นสองมิติ อีกทั้งการเลือกใช้สียังส่งผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างพื้นหลังและจุดเด่นซึ่งนำไปสู่การสร้าง ความโดดเด่นของผลงาน

ผลงานชิ้นที่ 3 ค้าขายอย่างไทย

ภาพที่ 44

ผลงานชิ้นที่ 3 ค้าขายอย่างไทย

แนวคิดของผลงานสื่อถึงลักษณะเศรษฐกิจของไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเข้ามาอิทธิพลของชาติตะวันตก โดยใช้รูปแบบการค้าขายของคนไทยในอดีตและคนไทยในปัจจุบันเพื่อนำเสนอการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม ซึ่งยังคงใช้หนังใหญ่วัดขนอนในการนำเสนอเรื่องราวการค้าขายของคนไทยในอดีต และใช้รูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) เพื่อนำเสนอการค้าขายของคนไทยในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้เลือกใช้หนังเมือง และหนังคนजर เป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเลือกใช้หนังใหญ่ประเภทหนังเมือง ที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เนื่องจากเศรษฐกิจของไทยในอดีตมักใกล้ชิดกับธรรมชาติและเกษตร สำหรับการเกษตร สำหรับการนำเสนอเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้ห้างสรรพสินค้าเป็นสัญลักษณ์ เนื่องจากห้างสรรพสินค้าเป็นแหล่งรวบรวมของใช้จำเป็นและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อีกทั้ง

รูปแบบบรรจุกัณฑ์ของสินค้ายังมีลักษณะการออกแบบตามวัฒนธรรมตะวันตก จึงถือเป็นสถานที่ที่สามารถนำเสนอการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกในด้านเศรษฐกิจได้ดี เมื่อเปรียบเทียบเศรษฐกิจของไทยในอดีตและในปัจจุบัน พบว่า การผสมผสานวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกส่งผลต่อด้านเศรษฐกิจของไทย อีกทั้งยังส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยซึ่งทำให้คนไทยในสังคมไทยมีความสุขสบายในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

การใช้ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงาน มีความโดดเด่นในด้านการใช้จุดซึ่งนำไปสู่การเกิดทัศนธาตุ การเกิดเส้นและพื้นผิวของผลงานจากการสร้างช่องว่างระหว่างจุดแต่ละจุด รวมทั้งการสร้างรูปร่างของวัตถุ สิ่งของที่เกิดจากการใช้จุดเรียงต่อกันจนเกิดเป็นรูปร่างสองมิติ การจัดองค์ประกอบศิลป์ของผลงานเกิดการสร้างจุดเด่นเนื่องจากการเลือกใช้ขนาดรูปร่างและการเลือกใช้สีที่แตกต่างกันส่งผลต่อลักษณะของวัตถุที่เป็นสามมิติซึ่งแตกต่างจากวัตถุพื้นหลังที่เป็นสองมิติ ที่นำไปสู่การสร้าง ความแตกต่างระหว่างพื้นหลังและจุดเด่น

อภิปรายผล

ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยทั้ง 3 ชิ้น มีลักษณะเทคนิคที่คล้ายคลึงในด้านการแกะสลักหนัง และมีผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้องบางผลงานที่นำการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมา นำเสนอลงบนผลงาน แม้จะใช้แนวคิดการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน แต่ผลงานที่เกี่ยวข้องใช้การผสมผสานของสองวัฒนธรรมเพื่อเสียดสีอิทธิพลของชาติตะวันตกมากกว่าการสะท้อนความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ในด้านการสร้างสรรค์ผลงาน จากการศึกษารูปแบบหนังใหญ่วัดขนอน และการศึกษาผลงานของศิลปินที่ได้นำวัสดุหนังมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยผลงานของศิลปินที่ใช้หนังตะลุงเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ, ไพโรจน์ ทองวัน และ สิทธิพงศ์ ปานสมทรง ผลงานของศิลปินที่ใช้หนังใหญ่เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ กฤษณวงศ์ ศิวะพราหมณ์สกุล ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้หนังที่ได้รับแนวความคิดการสร้างสรรค์ผลงานจากหนังตะลุง และหนังใหญ่ ที่เป็นผลงานหัตถศิลป์ที่มีคุณค่าของไทย ถือเป็นการนำรากเหง้าของงานช่างประเพณีไทยมาสร้างสรรค์ผลงาน (ธิดิยา เสงญานเสวี, 2557: 801) ซึ่งเป็นการรื้อฟื้นคุณค่างานหัตถศิลป์ไทยในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัยเพื่อให้เข้ากับบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน ผ่านการผสมผสานกับเทคนิควิธีการหรือแนวคิดที่มีความร่วมสมัย ส่งผลให้การสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้เทคนิคการแกะสลักหนัง เป็นการรักษามรดกงานหัตถศิลป์ไทยผ่านการประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดสมัยใหม่

การสร้างสรรค์ผลงานนอกจากการใช้เทคนิคการแกะสลักหนังซึ่งได้แนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานจากหนังใหญ่วัดขนอน การนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ไทยในปัจจุบันผ่านการนำรูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้นอกจากแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานมีความแตกต่างกันยังส่งผลให้ทัศนธาตุของผลงานมีความหลากหลาย โดยเฉพาะสีของผลงาน โดยบริเวณที่นำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ไทยในปัจจุบันมีโทนสีที่หลากหลายและมีสีสดใสกว่าบริเวณที่

นำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในอดีตและปัจจุบัน ที่พบว่าในอดีตมักใช้วัสดุที่ทำได้ในธรรมชาติ แตกต่างจากปัจจุบันที่มีการผลิตสินค้าที่ใช้โชนวัสดุสังเคราะห์ ซึ่งเป็นผลมาจากการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานผ่านการใช้นั่งใหญ่วัดขนอน เพื่อนำเสนอการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตก จนเกิดเป็นศิลปวัฒนธรรมไทยรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบศิลปะป๊อปอาร์ต (Pop Art) เป็นการนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในปัจจุบัน ช่วยให้เห็นสภาพความเป็นจริงของวิถีชีวิตในปัจจุบันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะรูปแบบป๊อปอาร์ต (Pop Art) นิยมนำสิ่งของอุปโภคบริโภคที่สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน (ณรงค์ศักดิ์ นิลเขต, 2555: 93) โดยได้ศึกษาผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้องในลัทธิ ได้แก่ Andy Warhol, Roy Lichtenstein และศึกษาผลงานของศิลปินในลัทธิบาศกนิยม (Cubism) ซึ่งได้ศึกษาแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงาน เทคนิควิธีการ และทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน จึงทำให้ได้รูปแบบผลงานศิลปะที่สามารถเป็นตัวแทนการสื่อสารถึงวิถีชีวิตไทยในปัจจุบันที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกได้อย่างชัดเจน

การสร้างสรรค์ผลงานทั้ง 3 ชิ้น ผู้วิจัยพบปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานจากการแกะสลักหนัง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการลงสีผลงานก่อน แล้วจึงทำการแกะสลักหนัง ซึ่งส่งผลให้ผลงานเต็มไปด้วยฝุ่นผงติดอยู่เป็นจำนวนมาก และไม่สามารถทำความสะอาดออกได้หมด ทำให้ในการทำงานชิ้นต่อมาผู้วิจัยจึงแกะสลักหนังให้เสร็จเรียบร้อยก่อน แล้วจึงทำการลงสีผลงาน ซึ่งจากการสลับขั้นตอนการทำงานพบว่า ผลงานสะอาด มีฝุ่นผงเล็กน้อย นอกจากนี้ในการแกะสลักหนัง ยังพบปัญหาเรื่องความเรียบร้อยและความละเอียดของผลงาน ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการเก็บรายละเอียดของส่วนที่ทำการแกะสลักหนังในขั้นตอนสุดท้ายของการทำงาน และเพิ่มรายละเอียดในการแกะสลักหนังเพิ่มมากยิ่งขึ้นในผลงานชิ้นถัดไป ปัญหาสุดท้ายในการสร้างสรรค์ผลงาน คือ การติดตั้งไฟด้านหลังผลงาน พบปัญหาเกี่ยวกับความสว่างของไฟที่ติดตั้งด้านหลังผลงาน ซึ่งได้มีการปรับแก้และทดลองใช้ไฟหลากหลายรูปแบบ เพื่อหาวิธีการสร้างกล่องไฟที่มีความสว่างมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมร่วมสมัยในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอรูปแบบศิลปวัฒนธรรมไทยร่วมกับการนำเสนอวัฒนธรรมตะวันตก โดยการใช้หนังใหญ่วัดขนอนซึ่งถือเป็นหนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยร่วมกับใช้รูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) เพื่อนำเสนอการผสมผสานระหว่างทั้งสองวัฒนธรรม โดยการใช้การแกะสลักหนังรวมกับการวาดภาพระบายสี จึงทำให้การสร้างสรรค์ผลงานนี้สามารถเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีแนวคิดในการนำเสนอการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตก โดยอาจนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในด้านอื่นที่เกิดการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การสะท้อนรูปแบบวิถีชีวิตความเป็นไทยที่ขึ้นในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย ด้วยการแกะสลักหนัง ควรเปลี่ยนโครงเฟรม โดยอาจให้เค้าโครงของผลงานมีลักษณะคล้ายกับหนังใหญ่ และใช้การแขวนผลงานเพื่อให้แสงสามารถส่องมาจากด้านหลัง และเห็นร่องรอยการแกะสลักหนังได้ชัดเจน

หนังที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นหนังสังเคราะห์ที่ค่อนข้างบาง จึงทำให้พบปัญหาหนังขาดได้ง่าย ซึ่งหนังสังเคราะห์ในปัจจุบันมีหลายประเภทและมีลักษณะพื้นผิวให้เลือกหลากหลาย จึงควรเลือกประเภทของหนังที่มีความแข็งแรง คงทน เพื่อป้องกันการชำรุดเสียหายของผลงานในระหว่างการทำงาน และการเก็บรักษาผลงานให้นานยิ่งขึ้น

บทสรุป

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมร่วมสมัยเพื่อนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในยุคปัจจุบันที่เกิดจากการผสมผสานวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตก โดยนำเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานจากหนังใหญ่วัดขนอนมาใช้นำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีต และผสมผสานรูปแบบศิลปะลัทธิประชานิยม (Pop Art) เพื่อนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในปัจจุบัน ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้หนังใหญ่วัดขนอนถือเป็นการนำรากเหง้าทางวัฒนธรรมกลับมาใช้ใหม่ และถือเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมผ่านการปรับเปลี่ยนให้มีความร่วมสมัย การสร้างสรรค์ผลงานดังกล่าวจึงเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ทั้งในด้านเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานจากศิลปวัฒนธรรมไทยและการนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดทั้งในด้านการนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นไทยในด้านอื่น ๆ หรือการพัฒนาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานผ่านการใช้น้ำหรือวัสดุอื่นที่มีความหลากหลาย

บรรณานุกรม

- กันทนา ใจสุวรรณ. (2563). วิถีชีวิตคนชนบทไทย ยุค 4.0. *วารสารปัญญาปณิธาน*, 5(1), 29-41.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/article/view/242886/165436>
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2562). หนึ่งใหญ่วัดขนอน. <https://ich-thailand.org/heritage/detail/629d76f2472e28a00d0bac35>
- ณรงค์ เส้งประชา. (2544). *วิถีไทย*. โอเดียนสโตร์.
- ณรงค์ศักดิ์ นิลเขต. (2555). *วัฒนธรรมป๊อปในศิลปะป๊อปไทย ช่วง พ.ศ. 2523 – 2553* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยศิลปากร <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/13274?locale-attribute=th>
- ณัฐนันท์ เลิศประดิษฐ์. (2563). *พุทธวัฒนธรรมในจิตรกรรมสื่อประสม* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. คลังปัญญาจุฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2020.733>
- นันทนัช ชีวดิธรรม. (2540). *ผลกระทบของสนธิสัญญาเบอร์นี พ.ศ.2369 ต่อเศรษฐกิจไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น* [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. คลังปัญญาจุฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.1997.1089>
- ธิดารัตน์ แผลงไฟรี, นัชชา ภูอองทอง, นาริรัตน์ คงเนียม, สาวิตรี บิดาทุม, และ นันทพันธ์ คดคง. (2565). ภูมิปัญญาท้องถิ่น : คุณค่าที่สังคมละเลย. *วารสารการบริหารนิติบุคคล และนวัตกรรมท้องถิ่น*, 8(8), 387-398. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/download/255006/176537>
- ธิตยา เสงญาณเสวี. (2557). การใช้วัสดุหนังในศิลปะไทยร่วมสมัย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 7(1), 801 – 811. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/27408/23377>
- ประทวน วันนิจ และมนูญ สอนโพนงาม. (2565). วิกฤตวัฒนธรรมเปลี่ยนผ่านวิถีชีวิตสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารวามมืองแหรภพทศศาสตรปริทรรศน์*, 9(2), 117-126. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/Vanam_434/article/view/259582
- วิภากรณ์ อรุณปลอด. (2561). หนึ่งใหญ่วัดขนอน: ภูมิหลังสภาพการณ์ และ การสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการ นวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 6(2), 110-122. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcosci/article/view/169428>
- ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *งานศิลปหัตถกรรมประเภทหนังใหญ่ - ตอกหนัง*. จาก https://cms.sacit.or.th/cms/uploads/categories/59b109c700b500daa9ef3a6769bc8c6f/_0876b473b87bf72cc9623016ecc2c515.pdf
- สุธี คุณาวิชยานนท์. (2546). *จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- Aroonplod, W. (2018). Nang Yai Shadow Play at Khanon Temple: Background, condition and heritage. *The Journal of Social Communication Innovation*, 6(2), 110-122. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcosci/article/view/169428> [In Thai]
- Chewaratithum, N. (1997). *The impact of the Burney Treaty of 1826 on Thai economy during the early Bangkok period* [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chula Digital Collections. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.1997.1089> [In Thai]
- Department of Cultural Promotion. (2019). *Nang Yai Wat Khanon*. <https://ich-thailand.org/heritage/detail/629d76f2472e28a00d0bac35> [In Thai]
- Eisenman, H. J. (2022). *Pop art*. Salem Press Encyclopedia, 2022, Research Starters. <https://research.ebsco.com/c/3q5j6g/viewer/html/wdhp36kef>
- Guptabutra, T. (2018). The Study of Form and Content of Intangible Culture in Thai Contemporary Art. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 18(1), 29-56. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/hasss/article/view/121283/92526>
- Hengyannaseewee, T. (2014). Leathercraft in Thai Contemporary Art. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 7(1), 801-811. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/27408/23377> [In Thai]
- Jaisuwan, K. (2020). Folkways of Thai Rural People in 4.0 Era. *Panna Panithan Journal*, 5(1), 29-41. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/article/view/242886/165436> [In Thai]
- Kunavichayanont, S. (2003). *Jak Siam Kaw Su Thai Mai (From Old Siam to New Thai)*, Silpakorn University. [In Thai]
- Lertpradit, N. (2020). *Multiculturalism in mixed media painting* [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chula Digital Collections. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2020.733> [In Thai]
- Nilkhet, N. (2012). *Pop culture in Thai pop art during 1980 - 2010 A.D.* [Master's thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/13274?locale-attribute=th> [In Thai]
- Phaengpairee, T., Poongthong, N., Khongniam, N., Bidathum, S., & Kodkong, N. (2022). Local Wisdom: Value Neglected by Society. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 8(8), 387-398. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/download/255006/176537> [In Thai]
- Sengpracha, N. (2001). *Thai Living*. Odeonstore. [In Thai]

- The Support Arts and Crafts International Centre of Thailand. (n.d.). *NangYai Shadow Play*.
https://cms.sacit.or.th/cms/uploads/categories/59b109c700b500daa9ef3a6769bc8c6f/_0876b473b87bf72cc9623016ecc2c515.pdf [In Thai]
- Wannit, N., & Sonphonngam, M. (2022). Cultural Crisis Changing the Way of Life Thai Society in The Digital Age. *Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak*, 9(2), 117-126.
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/Vanam_434/article/view/259582 [In Thai]